



**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO**

Seduta tas-6 ta' Novembru, 2012

Citazzjoni Numru. 659/2005

MrBookmaker.com Ltd.

VS

Stichting De Nationale Sporttotalisator, entita` estera

Il-Qorti,

A. CITAZZJONI:

Rat ic-citazzjoni tas-socjeta` attrici li biha ippremettiet:

Illi s-socjeta` attrici, MrBookmaker.com Ltd., kienet stabbilita bhala Kumpanija b'Kummerc Internazzjonali f'Malta, registrata ai termini tal-Kap 386 tal-Ligijiet ta' Malta u kienet awtorizzata tezegwixxi attivitajiet kummercjali kif deskritti *fil-Memorandum and Articles of Association* ta' l-istess socjeta`, senjatament li tipprovdi servizzi ta' *online* u *remote gambling* u *gaming* inkluz (*sports*) *betting* independentement tal-lokazzjoni ta' l-attivita` (sportiv);

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi s-socjeta` attrici kienet ukoll licenzjata sabiex tezegwixxi l-attivitajiet sucitati mill-Awtorita` dwar il-Lotteriji u l-Loghob ta' Malta;

Illi permezz ta' citazzjoni datata 3 ta' Gunju 2003 fl-ismijiet 'Stichting De Nationale Sporttotalisator-v-Curaworld N.V et' is-socjeta` konvenuta kienet fethet kawza kontra s-socjeta` attrici (fost ohrajn) fil-Qorti t'Arnhem, fl-Olanda fejn kienet talbet sabiex jigu restritti l-attivitajiet tas-socjeta` attrici, MrBookmaker.com Ltd., fir-rigward tar-residenti Olandizi;

Illi l-kawza sucitata kienet giet ceduta mis-socjeta` konvenuta f'dawn il-proceduri wara transazzjoni permezz ta' ittra datata 16 ta' Gunju 2003, indirizzata lill-avukat Eric van Gelderen, in rapprezentanza tas-socjeta` konvenuta, u ffirmata mill-avukat Ewout Keuleers, ghan-nom tas-socjeta` attrici, fejn is-socjeta` attrici ntrabtet illi tiehu l-passi necessari sabiex taghmlha kemm jista' jkun difficili ghal residenti Olandizi sabiex jippartecipaw fis-servizzi *online* taghha;

Illi ai termini tal-ligi ta' l-Unjoni Ewropeja, senjatament ai termini ta' l-Artikolu 49 tat-Trattat, socjetajiet stabbiliti f'pajjiz membru ghandhom ikollhom id-dritt u l-liberta` li jipprovdu u jirreklamaw is-servizzi taghhom fis-suq intern ta' l-Unjoni Ewropeja;

Illi, ghalhekk, s-socjeta` attrici, kif legalment stabbilita u licenzjata f'Malta kienet tista' legalment toffri u tipprovdi servizzi *on-line* lil persuni ohra residenti fl-Unjoni Ewropeja, inkluz lir-residenti Olandizi;

Illi ghalhekk il-ftehim sucitat tas-16 ta' Gunju 2003 kienet kontra l-ligi u konsegwentement nulla u bla effett;

Illi kemm ai termini tal-ligi Olandiza, kif ukoll ai termini tal-ligi Ewropeja, resident Olandiz kien jista' legalment jippartecipa f'loghob *online*;

Illi, *nonostante* dan, is-socjeta` attrici, volontarjament u bhala sinjal tar-rieda tajba taghha, kienet tat lok ghal

Kopja Informali ta' Sentenza

mizuri necessarji sabiex taghmilha kemm jista' jkun difficili sabiex residenti Olandizi jippartecipaw fis-servizzi *online* taghha;

Illi minkejja l-isforzi sucitati tas-socjeta` attrici, is-socjeta` konvenuta kompliet tostakola l-attivitajiet legali tas-socjeta` attrici permezz ta' ittri ta' theddid u mizuri ohra inkluz li tobbliga s-socjeta` attrici tuza *geolocation software* fir-rigward *tas-servers* taghha f'Malta, liema mizuri kienu jmorru oltre l-ftehim sucitat;

Illi dan l-agir da parti tas-socjeta` konvenuta kien imur kontra l-ftehim tas-16 ta' Gunju 2003 u peress illi s-socjeta` konvenuta kienet naqset mill-obbligu taghha ta' *buona fede*;

Illi s-socjeta` attrici da parte taghha dejjem kienet applikat l-istess ftehim in buona fede u ma kenitx naqset mill-obbligi taghha f'dan irrigward;

Illi dan l-agir da parti tas-socjeta` konvenuta kien abusiv, kontra l-principji tal-kompetizzjoni hielsa u vjolazzjoni tal-principju genrali tal-liberta` li tipprovdi servizzi *ai termini* ta' l-Artikolu 49 tat-Trattat;

Illi konsegwenza ta' dan l-agir tas-socjeta` konvenuta, is-socjeta` attrici kienet sofriet id-danni inkluz telf fil-qligh;

Illi s-socjeta` attrici kellha interess li tkompli tezegwixxi l-attivitajiet kummercjali taghha minghajr ostakoli u indhil da parti tas-socjeta` konvenuta;

Illi nonostante diversi interpellazzjonijiet is-socjeta` konvenuta kienet baqghet tostakola u tindahal fl-attivitajiet tas-socjeta` attrici u kienet ippersistiet fl-agir abusiv u illegali taghha;

Is-socjeta` attrici talbet lill-Qorti:

1. tiddikjara u tiddeciedi li s-socjeta` attrici hija legalment stabbilita u illicenzjata f'Malta u in kwantu hekk intitolata sabiex tezercita attivitajiet ta' loghob *online* u

remote, senjatament *sports betting* independentement mill-pajjiz li fih ikun qiegħed isir l-isport u inkluz li tirriklama u toffri dawn is-servizzi permezz ta' *1-internet* u b' mezzi oħra, fl-Unjoni Ewropeja inkluz lir-residenti ta' l-Olanda;

2. tiddikjara u tiddeciedi li ai termini tal-ligi Maltija u ta' l-Unjoni Ewropeja, senjatament ai termini ta' l-Artikolu 49 tat-Trattat kif direttament applikabbli f'Malta, is-socjeta` attrici għanda dritt legali li tezegwixxi attivitajiet u logħob *online* u *remote*, partikolarment *sports betting* independentement mill-lok ta' l-attivitajiet, u inkluz ir-reklamar u provvediment ta' dawn is-servizzi permezz ta' *1-internet* u permezz ta' mezzi oħra fl-Unjoni Ewropeja inkluz lir-residenti ta' l-Olanda u dan abbazi għad-dritt tagħhom tal-liberta li jirreklamaw u joffru servizzi u tal-liberta li jircievu servizzi rispettivament;

3. tiddikjara u tiddeciedi li l-agir tas-socjeta` attrici, senjatament li tirreklama u tipprovdi servizzi ta' *online* u *remote gaming* u *gambling*, ma jikkonsisti f'ebda att illegali u li l-access għall-attivitajiet mir-residenti ta' l-Unjoni Ewropeja inkluz access għas-*service platform* tas-socjeta` attrici li hija *hosted* u mmexxija rninn Malta ma tagħtix fiha nnifisha vantagg abusiv jew illegali favur l-istess socjeta` attrici u kontra s-socjeta` konvenuta;

4. tiddikjara u tiddeciedi li l-agir tas-socjeta` konvenuta fir-rigward tas-socjeta` attrici, senjatament li tillimita r-reklamar u l-provvediment tas-servizzi tas-socjeta` attrici fl-Unjoni Ewropeja, huwa abusiv, illegali u jmur kontra kemm il-principju ta' kompetizzjoni hieles kif ukoll tal-liberta li tipprovdi servizzi;

5. tiddikjara u tiddeciedi li kwalunkwe ftehim iffirmit bejn il-partijiet, senjatament il-ftehim permezz ta' ittra datata 16 ta' Gunju 2003, sabiex jigu restritti l-attivitajiet tas-socjeta` attrici huwa illegali, null u bla effett, u/jew tiddikjara u tiddeciedi li l-mizuri addizzjonali li qiegħda tfittex li timponi s-socjeta` konvenuta sabiex tfixkel l-attivitajiet tas-socjeta` attrici, senjatament illi timponi uzu tal-*geolocation software*, imorru oħra l-imsemmi ftehim u huma abusivi u illegali u mhumiex *in buona fede*;

6. tordna u tikkundanna lis-socjeta` konvenuta sabiex tiddezisti milli tkompli fl-agir illegali u abbusiv taghha, inkluz li tobbliga s-socjeta` attrici timplimenta *geolocation software* fir-rigward tas-servers taghha f'Malta jew permezz ta' kwalunkwe mizuri ohra, kemm provizorji kif ukoll protettivi, kemm jekk sfurzati u kemm jekk ristrettivi;

7. tiddikjara u tiddeciedi li s-socjeta` konvenuta hija unikament responsabbli ghad-danni, inkluz it-telf fil-qliegħ, subiti mis-socjeta` attrici b'konsegwenza ta' l-agir abbusiv u illegali ta' l-istess socjeta` konvenuta;

8. tillikwida d-danni kollha sofferti mis-socjeta` attrici, inkluz it-telf fi qliegħ, konsegwenza ta' l-agir abbusiv u illegali tas-socjeta` konvenuta;

9. tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas bis-socjeta` attrici l-ammont hekk likwidat;

Bl-ispejjez u interessi legali kalkolati mid-data tal-prezentata ta' dan l-att kontra s-socjeta` konvenuta, li giet ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' Dr. Olga Finkel in rapprezentanza tas-socjeta` attrici, il-lista tax-xhieda, u d-dokumenti prezentati mis-socjeta` attrici.

B. ECCEZZJONIJIET:

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta li biha eccepiet:

1. In linea preliminari, illi din il-Qorti ma kellhiex gurdizzjoni li tiehu konjizzjoni ta' din il-kawza kif kien ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza. Illi l-eccezzjonijiet li jsegwu kienu qed jinghataw subordinatament u minghajr pregudizzju għal din l-eccezzjoni preliminari.

2. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju, l-ewwel talba fic-citazzjoni kienet infondata fil-fatt u fid-dritt u kellha tigi michuda stante li l-fatt ma kienx pruvat li s-socjeta` attrici kienet licenzjata f'Malta sabiex tezercita

attivitajiet ta' loghob *online* u *remote*, senjatament *sports betting*, ma kienx jintitolaha li toffri dawn is-servizzi permezz ta' internet u mezzi ohra fl-Unjoni Ewropeja inkluz lil residenti ta' l-Olanda kif kien ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

3. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, it-tieni talba attrici kellha tigi michuda peress li (i) ma kien hemm xejn fil-ligi Maltija li tippermetti l-agir tas-socjeta` attrici kontemplat fl-imsemmija talba; u (ii) l-Artikolu 49 tat-Trattat tal-Komunita` Ewropeja bl-ebda mod ma jiggustifika l-agir tas-socjeta` attrici kontemplat fl-imsemmija talba kif kien ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

4. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, it-tielet talba attrici kellha tigi michuda stante li bhala fatt l-agir tas-socjeta` attrici kien jikkostitwixxi agir illegali kemm abbazi ta' gurisprudenza tal-Qorti Ewropeja kif ukoll abbazi tal-fatt li tali agir kien jikkostitwixxi vjolazzjoni tal-ligi Olandiza kif kien ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

5. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, ir-raba' talba attrici kellha tigi michuda stante li l-agir tas-socjeta` konvenuta ma kien bl-ebda mod abbuзив u illegali u dan kemm abbazi ta' gurisprudenza tal-Qorti Ewropeja u tal-Qrati Olandizi u ligijiet Olandizi, kif kien ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

6. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, il-hames talba attrici kienet infondata fil-fatt u fid-dritt u kellha tigi michuda stante li (i) l-Artikolu 49 tat-Trattat tal-Komunita` Ewropeja kien jikkoncerna limitazzjonijiet ghal moviment liberu tas-servizzi li huma imposti minn Stati Membri u ma kienx jaffettwa kuntratti konkluzi bejn partijiet privati. Ghalhekk l-Artikolu 49 ma kienx jista' jigi invokat mis-socjeta` attrici sabiex tigi ottenuta dikjarazzjoni li l-ftehim ta' transazzjoni datat 16 ta' Gunju 2003 kien illegali, null u bla effett u/jew ll l-mizuri li kienet qed tiehu s-socjeta` konvenuta sabiex timplementa l-imsemmi ftehim kienu abbusivi, illegali u

mhux in buona fede; u (ii) subordinatament u minghajr pregudizzju, anki kieku ghall-grazzja ta' l-argument l-Artikolu 49 fuq citat kien jista' jigi invokat xorta wahda din it-talba kellha tigi michuda stante li l-ftehim ta' transazzjoni datat 16 ta' Gunju 2003 bl-ebda mod ma kien jikser l-Artikolu 49; u (iii) il-mizuri li kienet qed tfittex li timponi s-socjeta` konvenuta kienu intizi semplicement sabiex jimplementaw il-ftehim tas-16 ta' Gunju 2003 u jissalvagwarjaw id-drittijiet legittimi taghha.

7. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, is-sitt talba tas-socjeta` attrici kellha tigi michuda ghar-ragunijiet esposti fis-sitt eccezzjoni ta' din in-nota li a skans ta' ripetizzjoni kienet qed issir referenza espressa ghalihom. Inltre l-attivitajiet tas-socjeta` attrici kienu illegali u jikkostitwixxu delitt (tort) fil-konfront tas-socjeta` konvenuta abbazi tal-ligi Olandiza u tal-gurisprudenza tal-Qrati Olandizi.

8. Illi dejjem subordinatament u minghajr pregudizzju, it-talbiet kontenuti fil-paragrafi sebgha sa disgha tac-citazzjoni attrici kienu infondati fil-fatt u fid-dritt u kellhom jigu michuda peress li s-socjeta` konvenuta ma kienet bl-ebda mod responsabbli ghad-danni allegatament sofferti mis-socjeta` attrici li fi kwalunkwe kaz kienu jridu jigu pruvati.

9. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kontra s-socjeta` attrici.

Rat id-dikjarazzjoni ta' Dr. Caruana Scicluna in rapprezentanza tas-socjeta` konvenuta, il-lista tax-xhieda u d-dokumenti prezentati mis-socjeta` konvenuta.

Rat is-sentenza tat-23 ta' Jannar, 2007 ta' din il-Qorti kif presjeduta fejn din il-Qorti ikkonkludiet:

“Illi ghalhekk dwar l-ewwel eccezzjoni l-Qorti tiddikjara li dwar l-aspett tal-gurisdizzjoni certament huwa applikabbli:

- l-artikolu 249 tat-Trattat li jstabilixxi l-Komunita` Ewropeja (ara wkoll Kap 460 art 3 u 4).
- ir-Regolament Ewropew 44 tal-2001 riferibbilment ghal *Civil u Commercial Matters* kif definiti fl-artikolu 1.
- oltre l-artikolu 2(1) riferibbli ghal domicilju u l-pre-amboli 11 u 12 tar-Regolament huwa applikabbli l-artikolu 5 tal-imsemmi Regolament b'mod li f'materji dwar kuntratt huma l-Qrati tal-post fejn ghandha ssir il-*performance of the obligation* waqt li f'materji ta' *tort, delict or kwazi delict* fil-Qrati “*where the harmful event occurred or may occur*”.

Ghalhekk hu necessarju li l-Qorti taghti zmien lill-partijiet biex jaghmlu l-provi taghhom dwar l-artikolu 5(3) tar-Regolament 44/2001.”

C. NOTA TA' ECCEZZJONIJIET ULTERJURI:

Rat li fit-8 ta' Ottubru, 2007 il-Qorti awtorizzat l-eccezzjoni ulterjuri li tghid hekk (fol 324):

“In-nuqqas ta' interess guridiku ta' l-attrici f'din il-kawza, *stante* li l-attrici giet akkwistata mill-kumpanija Unibet (International) Limited u jirrizulta minn xhieda mressqa mill-istess attrici li hija ilha ma tinnegozja sa minn Dicembru 2005 u rritornat il-*gaming licence* taghha lill-Awtorita` dwar il-Lotteriji u l-Loghob, b'dan illi ma baqalhiex l-interess guridiku necessarju tenut kont tat-talbiet kif imressqa fic-citazzjoni.”

Rat is-sentenza tas-17 ta' Mejju, 2011 ta' din il-Qorti kif presjeduta fejn din il-Qorti ikkonkludiet:

“Ghal dawn il-motivi, tiddikjara li meta giet istitwita l-kawza s-socjeta` attrici kellha l-interess guridiku necessarju biex tintavola l-kawza.

Tiddikjara li illum il-gurnata l-interess guridiku tas-socjeta` attrici ghadu biss jissussisti dwar it-talbiet 7, 8 u 9 minhabba li ntilef dwar it-talbiet l-ohra.”

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat I-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet I-abili difensuri.

Ikkunsidrat

Illi fid-9 ta' Gunju, 2011 l-intimati talbu li f'dan l-istadju tigi deciza l-eccezzjoni ta' nuqqas ta' gurisdizzjoni fil-parametri tas-sentenza ta' din il-Qorti tat-23 ta' Jannar, 2007.

D. PROVI:

Gie prezentat affidavit ta' George Debrincat direttur u *Key Official* tas-socjeta` Unibet International Limited sussidjarja ta' Unibet Group plc ("Unibet") fejn semma li f'Awissu tas-sena 2005, l-imsemmija Unibet Group plc akkwistat il-kumpanija Global Leisure Partners, li tinkludi bhala sussidjarja lill-kumpanija MrBookmaker.com Ltd ("MRB"). Kemm Unibet kif ukoll MRB kienu gew iffurmati Malta sabiex joperaw fl-industrija tal-*gaming* kif regolata mil-ligijiet Maltin. Tramite l-involviment tieghu fil-process ta' integrazzjoni bejn Awissu 2005 u Jannar 2006, u a bazi tad-dokumentazzjoni li ra mill-arkivji ta' l-ufficju ta' MRB fil-Gzira (Malta), seta' jivverifika li:

- a. MRB hija kumpanija registrata Malta fit-30 ta' Jannar, 2001, bin-numru C-27649;
- b. MRB ilha registrata mad-Dipartiment tat-Taxxa Fuq il-Valur Mizjud b'effett mill-1 ta' Frar, 2004;
- c. Id-dokumentazzjoni li rriveda turi li s-servizzi provduti mill-MRB u l-operat taghha kienu minn dejjem regolati mil-ligijiet Maltin. Fil-fatt, fit-28 ta' Frar, 2001 l-MRB inghatat *Permission to Establish and Operate a Betting Office in Malta* mid-Dipartiment tal-Lottu Pubbliku, liema permiss baqa' jiggarded permezz ta' ittri sussegwenti sakemm inbidlet il-ligi dwar l-*online gaming*, u MRB inghatat *Provisional Remote Gaming License* valida mill-1 ta' Mejju, 2004 sal-31 ta' Ottubru, 2004 sakemm isiru l-applikazzjonijiet necessarji sabiex tinhareg licenzja mil-*Lotteries & Gaming Authority* ta' Malta ("LGA") taht il-ligijiet il-godda;

d. Sar investiment sostanzjali fl-infrastruttura ta' MRB f'Malta, partikolarment fir-rigward ta' *internet bandwidth* u *hosting*;

e. Il-*Key Official* u impjegati ta' I-MRB kienu bazati Malta.

Wara li l-grupp ta' kumpaniji li minnu kienet tiffirma parti I-MRB giet akkwistata mill-Unibet, is-sit elettroniku ta' *online gaming* www.mrbookmaker.com baqa' jopera, ghalkemm taht sistema ta' *dual branding* (cioe' MrBookmaker bhala parti mill-Unibet Group), u dana sal-31 ta' Dicembru, 2005. B'effett mill-1 ta' Jannar 2006, sar trasferiment ta' dan is-sit li gie integrat f'siti ohra tal-Unibet. Skond kif tirrikjedi l-ligi ta' Malta dwar *online gaming*, l-awtorizzazzjoni mil-LGA li kellha I-MRB sabiex topera fis-settur ta' *online gaming* giet ceduta lil-LGA. Minn dak iz-zmien, il-MRB baqghet tezisti bhala kumpanija registrata Malta, bl-istess isem u bl-istess *trademarks*. Dan ifisser illi l-Unibet tista' taghzel illi I-MRB terga' tapplika mal-LGA ghal licenzja separata sabiex f'isimha topera *platform* ohra (www.bookmaker.com) u, jew terga' taghmel uzu shih tal-*brand* ta' I-MRB.

Is-*servers* u s-*service platform* li I-MRB kienet tutilizza sa l-ahhar ta' l-2005 kienu servizzi provduti mill-kumpaniji Maltin Terranet Ltd (mill-1 ta' Settembru, 2003) u Maltanet Ltd (mill-1 ta' Frar, 2004), bazati Malta. Dawn il-kumpaniji kienu jipprovdu s-servizzi ta' *hosting* u *internet bandwidth* li MRB kellha bzonn sabiex tkun tista' topera. F'Ottubru ta' l-2005 Maltanet u Terranet gew infurmati li I-MRB kienet se tintegra mal-*platform* tal-Unibet.

E. KUNSIDERAZZJONIJIET:

E1. Punti li jridu jigu decizi f'din is-sentenza:

F'din il-kawza dak li jrid jigi deciz huwa l-ewwel in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-Qrati Maltin u possibbilment it-talbiet 7, 8 u 9 tac-citazzjoni. Jinghad li fit-23 ta' Jannar, 2007 kienet inghatat sentenza parzjali fuq l-aspett ta' ġurisdizzjoni. Ukoll il-partijiet kienu talbu li jigi riservat il-

għbir tal-provi u sottomissjonijiet ta' kwantifikazzjoni tad-danni fil-kaz li l-Qorti tiddikjara li għandha għurisdizzjoni u tilqa' t-talbiet dwar danni.

E2. L-eccezzjoni dwar il-għurisdizzjoni:

Meta wiehed jigi biex janalizza l-eccezzjoni preliminari tal-għurisdizzjoni bil-fors irid iħares dak li qalet il-Qorti fit-23 ta' Jannar, 2007, u certament li fil-qasir jista' jingħad li:

i ... dwar l-ewwel eccezzjoni l-Qorti tiddikjara li dwar l-aspett tal-għurisdizzjoni certament huwa applikabbli... ir-Regolament Ewropew 44 tal-2001 riferibbilment għal *Civil u Commercial Matters* kif definiti fl-artikolu 1... .

ii. Persuni domiciljati fi Stat Membru irrispettivament min-nazzjonalita` tagħhom huma suggetti għall-għurisdizzjoni ta' dak l-iStat Membru, izda apparti d-domicilju ta' l-intimat hemm "*alternative grounds of jurisdiction based on a close link between the Court and the action or in order to facilitate the sound administration of justice*".

iii. Dwar għurisdizzjoni speċjali l-artikolu 5(3) tar-Regolament 44/2001 jipprovdi:

"A person domiciled in a Member State may, in another Member State, be sued:

1. (a) in matters relating to a contract, in the courts for the place of performance of the obligation in question;...

3. in matters relating to tort, delict or quasi-delict, in the courts for the place where the harmful event occurred or may occur;..."

iv. Għandhom jigu sodisfatti zewg kundizzjonijiet sabiex l-Artikolu 5(3) japplika b'tali mod li jistabbilixxi l-għurisdizzjoni tal-Qrati Maltin: (i) il-vertenza *de quo* għandha tirrelata ma' materja relatata ma' tort, delitt jew kwazi-delitt [fil-kaz ta' **Kalfelis vs Schroeder** (Case 189/87) l-ECJ kienet giet mitluba sabiex tagħti decizjoni preliminari *inter alia* dwar il-kelma "tort" f'Artikolu 5(3) tar-Regolament 44/2001 u l-ECJ qalet illi l-frazi "*matters relating to tort, delict and quasidelict*" "*must be regarded as an independent concept covering all actions which seek to establish the liability of a defendant and which are not related to a 'contract' within the meaning of Article*

5(1)”; u (ii) irid ikun gie fis-sehh jew potenzjalment jista' jigi fis-sehh *harmful event* f'Malta.”

v. Oltre l-artikolu 2(1) riferibbli ghal domicilju u l-preamboli 11 u 12 tar-Regolament huwa applikabbli l-artikolu 5 ta' l-imsemmi Regolament b'mod li f'materji dwar kuntratt huma l-Qrati tal-post fejn ghandha ssir il-*performance of the obligation* waqt li f'materji ta' *tort, delict or kwazi delict* fil-Qrati “*where the harmful event occurred or may occur*”.

Huwa pacifiku li l-konvenuta hija kumpanija domiciljata fl-Olanda u li allura skond ir-regola ġenerali, huma l-Qrati Olandiżi li għandhom ġurisdizzjoni.

Din il-Qorti riferibbilment ghat-tieni kundizzjoni ta' l-artikolu 5(3), jiġifieri li l-effett tal-ħsara jkun twettaq jew jista' jitwettaq f'Malta, meta tat is-sentenza parzjali tagħha fit-23 ta' Jannar, 2007 ħasset li ma kenitx f'pożizzjoni li tiddetermina, f'dak l-istadju, jekk l-effett tal-ħsara kienx dak allegat mill-attrici jew mill-konvenuta u jekk dan twettaqx f'Malta jew fl-Olanda.

E3. Ġurisdizzjoni - Materja li għandha x'taqsam ma' tort, delitt jew kwasi delitt:

Dwar dan ghandu jkun hemm tifsira awtonoma li tirreferi: “...all actions which seek which seek to establish the liability of a defendant and which are not related to a contract within the meaning of Article 5(1)”.

Ukoll it-talba trid tkun waħda li m'hijiex “*related to a contract within the meaning of Article 5(1)*”. Jekk m'hijiex, it-talba *prima facie* taqa' fl-ambitu ta' l-artikolu 5(3). Hu importanti li f'dan l-istadju l-Qorti tikkwota minn **Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA v Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH:**

“...while Article 5(1) of the Brussels Convention does not require a contract to have been concluded, it is nevertheless essential, for that provision to apply, to identify an obligation, since the jurisdiction of the national court is determined, in matters relating to a contract, by the place of performance of the obligation in question.

Furthermore, it should be noted that, according to the Court's case-law, the expression matters relating to contract within the meaning of Article 5(1) of the Brussels Convention is not to be understood as covering a situation in which there is no obligation freely assumed by one party towards another."

Din il-Qorti fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Jannar, 2007 gja esprimiet ruħha fis-sens illi t-talbiet ta' l-attriċi f'dan il-każ mhumiex imsejsa fuq sempliċi ksur ta' kuntratt iżda huma allegazzjonijiet "ta' aġir in tort... Dawn mhux allegazzjonijiet relatati biss mal-kuntratt imsemmi iżda jmorru oltre l-iskop tal-kuntratt u għalhekk ma jistax jitqies li l-materja hi relatata mal-kuntratt. L-użu tal-*geolocation software* kif ukoll l-imblukkar tal-logħbiet kollha offruti mis-soċjetà attriċi (u mhux biss *sports betting* kif kien ippreċiża fl-imsemmi ftehim) f'parti mill-Unjoni Ewropea ċertament imorru oltre l-ftehim mil'huq bejn il-partijiet u jeżorbitaw minn tali kuntratt."

Il-Qorti thoss li t-talbiet 7, 8 u 9 ma humiex ibbazati fuq kuntratt (dak tas-16 ta' Gunju, 2003) u dan speċjalment in vista tal-fatt li l-attriċi qiegħedha tinsisti dwar in-nullità tal-ftehim tas-16 ta' Gunju, 2003 minhabba li *ai termini* tal-ligi ta' l-Unjoni Ewropeja, artikolu 49 tat-Trattat, soċjetajiet stabbiliti f'pajjiz Membru ghandhom ikollhom id-dritt u l-libertà li jipprovdu u jirreklamaw is-servizz tagħhom fuq is-suq ta' l-Unjoni Ewropeja. Ukoll il-kumpanija konvenuta riedet tillimita l-fornitura tas-servizz ta' l-attriċi fuq l-internet zgur imur oltra dak miftiehem, kif ukoll il-limitazzjonijiet u ostakoli fuq l-attriċi li jmorru lil hinn mill-kuntratt. L-allegazzjonijiet attriċi huwa dak ta' aġir *in tort* li jmorru oltre l-kuntratt.

E4. Gurisdizzjoni - Il-post fejn l-effett tal-ħsara jkun twettaq jew jista' jitwettaq:

Irid ikun hemm fattur importanti li jgħaqqad is-suggett mal-qrati li quddiemhom issir it-talba relattiva. Infatti f'**Bell Med Limited v Pari Mutuel Urban (PMU)**, il-Qorti stqarret li, fir-rigward tat-tieni kundizzjoni ta' l-artikolu 5(3):

Kopja Informali ta' Sentenza

“...irid ikun hemm *a close connecting factor between the matter and courts other than those of the State of the defendant’s domicile*”.

L-attrici tikkwota mill-kaz ta' **Verein für Konsumenteninformation v Karl Heinz Henkel** fejn l-*Attorney General* esprima l-opinjoni tieghu li:

“...*the court in Mines de Potasse d’Alsace explained that the option conferred on the plaintiff by that provision was introduced having regard to the existence, in certain clearly defined circumstances, of a particularly close connecting factor between a dispute and the court which may be called upon to hear it, with a view to the efficacious conduct of the proceedings, in particular from the point of view of the evidence and of the conduct of the proceedings. The special jurisdiction conferred by Article 5(3) is therefore justified by the fact that the courts for the place where the harmful event occurred are, for reasons relating to the sound administration of justice and the efficacious conduct of proceedings, best placed to hear actions arising therefrom. That rationale applies equally to actions seeking the prevention of such harmful events*”.

(Ara wkoll **Ellul v Bowman**, deciza mill-Qorti tal-Kummerc fit-28 ta' April, 1993).

Fi **Briggs u Rees – Civil Jurisdiction and Judgements**, 4th Edition, pg. 189, insibu li dwar gurdizzjoni bazata fuq il-post fejn okkorriet il-hsara:

“a. *the damage must be the immediate consequence of the harmful event, as distinct from damage done to indirect victims or consequential damage in general.* Dan kien stabbilit f'**Dumez France SA v. Hessische Landesbank**; u

b. *it must be the place where the damage occurred as distinct from the place where the damage was later suffered.*”

Ukoll jekk l-agir dannuz ikun indirizzat f'xi pajjiz, dan ukoll iwassal ghall-kompetenza tal-qrati - kaz ta' **Bell Med**

Limited v Pari Mutuel Urban – fejn il-Qorti ta' l-Appell għamlet referenza għall-awturi **Stone u Lasok**, u qalet: *“...the formula adopted, viz. “harmful event” or, in French, “fait dommageable”, deliberately left open the question whether the reference is to the place where the defendant committed the allegedly tortious conduct or the place where the plaintiff sustained injury as a result of such conduct. This ambiguity has subsequently been resolved by the decision of the European Court in **G.J. Bier B.V. and Reinwater Foundation v. Mines de Potasse d’Alsace S.A.**...the European Court reasoned that both the place of conduct and the place of injury could constitute a significant and useful connection with regard to jurisdiction, evidence and procedure... Hence, by way of a systematic unification of existing solutions, the Court ruled that, where the place of the allegedly wrongful conduct and the place of the resulting injury are not identical, Article 5(3) must be construed as referring to both places, so as to give the plaintiff the option of suing at either of them.”*

L-intimata irrilevat li artikli li jipprovdu eċċezzjoni għar-regola ġenerali (li l-intimat jitharrek fil-pajjiż ta' domicilju tiegħu) għandhom jingħataw interpretazzjoni restrittiva - **Kalfelis v Schroeder**. Issemmi li l-konvenuta mhux biss reġistrata u domiciljata fl-Olanda iżda wkoll topera mill-Olanda. Għalhekk dment illi qed jiġi allegat illi l-konvenuta wettqet *a harmful event* dan neċessarjament jista' jseññ biss fl-Olanda għax l-isfera ta' operat ta' Stichting de Lotto hija l-Olanda. (Argument tal-konvenuta li l-Qorti ma taqbilx miegħu għax operat jista' jibda f'post bl-effetti tiegħu jinhasu post iehor speċjalment f'suggett li qieghed jiġi trattat.)

Izda l-attrici irreferiet għas-sottomissjonijiet fil-paragrafu 17 tan-nota preżentata fit-18 ta' Awissu, 2006, f'liema hi issottomettiet li l-aġir tal-konvenuta kkawżalha jew jista' jikkawżalha ħsara f'Malta għar-raġunijiet segwenti:

a. Is-soċjeta` attrici għandha s-sede tagħha f'Malta;

- b. L-infrastruttura u l-investimenti assoċjati magħha jinsabu f'Malta;
- c. Is-servizzi provvduti mis-soċjeta` attriċi huma servizzi provvduti fuq l-*internet*, u joriġinaw f'Malta;
- d. Is-servers li fuqhom qed jiġi impost l-*geolocation software* jinsabu f'Malta;
- e. Ir-relazzjoni bejn il-*provider* tas-servizz u l-klijent tiġi immaniġġata minn Malta;
- f. Il-kont li kull klijent jiftaħ mas-soċjeta` attriċi jiġi amministrat Malta; u
- g. L-ipproċessar ta' *location data* li inevitabilment jiġi kawżat minħabba l-impożizzjoni ta' *geolocation software*, jagħti lok għal vjolazzjoni ta' l-Att dwar il-Protezzjoni u l-Privatezza tad-Data (Kap 440), liema vjolazzjoni tista' tirriżulta f'penali u multi li l-awtorita` kompetenti timponi fuq persuni li jiksru l-provvedimenti ta' l-Att.

Inoltre l-attriċi irreferiet għall-affidavit ta' Petter Erik Nylander (*Chief Executive Officer* tal-Unibet Group) u dak ta' George Debrincat, għal-licenzja ta' l-attriċi li kienet tobbligaha li jkollha s-servers u funzjonijiet oħra ġewwa Malta.

Ta min isemmi li l-attriċi dejjem baqgħet tezisti bhala kumpanija registrata Malta, bl-istess isem u bl-istess *trademarks*. Dan ifisser illi l-Unibet tista' tagħzel illi l-attriċi terga' tapplika mal-LGA għal licenzja separata sabiex f'isimha topera *platform* oħra (www.bookmaker.com) u, jew terga' tagħmel uzu shih tal-*brand* ta' l-attriċi.

Minn dan jemergi car li l-Qorti Maltija għandha l-gurisdizzjoni dwar it-talbiet 7, 8 u 9.

E5. Responsabilità għal danni:

Fis-sentenza preliminari tas-17 ta' Mejju, 2012, din l-Qorti iddeċidiet illi l-interess li fadlilha l-attriċi f'din il-kawża huwa limitat biss għas- 7, 8, u 9 talbiet u cioe` jekk humiex dovuti xi danni lill-attriċi u jekk dovuti, kwantifikazzjoni ta' tali danni. Izda f'dan l-istadju l-partijiet kellhom jindirizzaw biss il-kwistjoni tar-responsabbiltà in generali minghajr ma jressqu provi dwar il-kwantifikazzjoni ta' l-allegati

danni. Ghal dan l-aspett ghandhom japplikaw il-principji generali tal-ligi civili dwar danni, u ghalhekk irid ikun hemm ness bejn agir illecitu tal-konvenut u danni sofferti mill-attur. Irid ikun hemm prova ta' l-att jew ommissjoni kolpuza u l-ommissjoni kolpuza ta' dak l-att ma' l-effett tad-danni sofferti (XXX-III-142).

L-attrici talbet id-dikjarazzjoni u decizjoni li l-konvenuta hija unikament responsabbli ghad-danni, inkluz it-telf fil-qlich subiti mill-attrici konsegwenza ta' l-agir abuziv u illegali tas-socjeta` konvenuta. Talbet ukoll il-likwidazzjoni u l-kundanna, izda dawn mhux sejrin jigu ezaminati f'dan l-istadju. L-attrici tinsisti li l-konvenuta hija responsabbli ta' ksur tal-principju tal-kompetizzjoni hielsa, ksur tar-regoli dwar il-protezzjoni tad-data bl-imposizzjoni da parti tas-socjeta konvenuta ta' *geolocation software* u l-agir abbusiv u illegali ta' De Lotto. L-attrici ssostni li l-konvenuta illimitat forniture tas-servizzi ta' l-attrici fuq l-*internet*, liema agir kien kontra l-ligijiet dwar il-moviment ħieles tas-servizzi fl-iStati Membri ta' l-Unjoni Ewropea, u dan dejjem ghad-detriment ta' l-attrici. Infatti l-intimata kienet insistiet li l-access ghar-residenti Olandizi ghal-loghbiet kollha offerti mill-attrici jigu mblukkati. L-attrici ssostni li l-kuntratt kien limitat ghal *sports* u *online betting* u mhux ghal *betting* mhux fuq *sports*, u tikkwota l-artikolu 56 tat-*Treaty On The Functioning Of The European Union* (ex-artikolu 49 *Treaty Establishing The European Community*).

L-imsemmi artikolu jiggarrantixxi l-forniture ta' servizzi *cross-border* matul l-Unjoni Ewropea billi jistabbilixxi access ugwali għall-fornituri ta' servizzi stabbiliti fi Stat Membru biex jipprovdi servizzi lill-persuni residenti fi Stat Membru ieħor. Il-Qorti sejra tikkwota l-imsemmi artikolu:

“*Article 56 (ex Article 49 TEC)*

Within the framework of the provisions set out below, restrictions on freedom to provide services within the Union shall be prohibited in respect of nationals of Member States who are established in a Member State other than that of the person for whom the services are intended.

The European Parliament and the Council, acting in accordance with the ordinary legislative procedure, may extend the provisions of the Chapter to nationals of a third country who provide services and who are established within the Union.”

Inoltre l-artikolu 101 jghid hekk:

“1. The following shall be prohibited as incompatible with the internal market: all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices which may affect trade between Member States and which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition within the internal market, and in particular those which:

(a) directly or indirectly fix purchase or selling prices or any other trading conditions;

(b) limit or control production, markets, technical development, or investment;

(c) share markets or sources of supply;

(d) apply dissimilar conditions to equivalent transactions with other trading parties, thereby placing them at a competitive disadvantage;

(e) make the conclusion of contracts subject to acceptance by the other parties of supplementary obligations which, by their nature or according to commercial usage, have no connection with the subject of such contracts.

2. Any agreements or decisions prohibited pursuant to this Article shall be automatically void.

3. The provisions of paragraph 1 may, however, be declared inapplicable in the case of:

— any agreement or category of agreements between undertakings,

— any decision or category of decisions by associations of undertakings, EN C 83/88 Official Journal of the European Union 30.3.2010

— any concerted practice or category of concerted practices, which contributes to improving the production or distribution of goods or to promoting technical or economic progress, while allowing consumers a fair share of the resulting benefit, and which does not:

- (a) impose on the undertakings concerned restrictions which are not indispensable to the attainment of these objectives;
- (b) afford such undertakings the possibility of eliminating competition in respect of a substantial part of the products in question.”

Fin-nota tagħha l-attrici tikkwota d-depozizzjoni ta' Nylander fejn jghid:

“4(b) The Agreement dated 13 June 2003: (i) applicability limitedly to sports betting...

In terms of an agreement dated 13 June 2003 entered into between MRB and Stichting (the “Agreement”), MRB agreed to an obligation to seek means to implement such measures as may be duly appropriate and permitted by law to ensure that MRB would make it as difficult as possible for Dutch residents to have access **to online games of sports betting offered by MRB** since the participation by Dutch residents in such games of sports betting is prohibited by Dutch law. Despite the terms of the Agreement, some time following the signature thereof MRB was informed by Stichting that it required MRB to:

(i) block access by Dutch residents to all games offered by MRB, and not merely games of sports betting. In this regard, it is crucial to point out that the Agreement did not, in any way, indicate that the restrictions required by Stichting should extend to all games offered by MRB, and it was felt that this request transcended the level of commitment which Stichting and MRB had agreed that the latter would adhere to in terms of the Agreement. Furthermore, such an all-encompassing limitation requested by Stichting was deemed to be tantamount to an inhibition of the inherent rights of MRB to freely provide services across the entire European Union as set out in Article 49 of the European Union Treaty, which rights MRB was at the time advised that it was entitled to invoke in view of the applicability of the Treaty to a company set up in a European member state and offering services to residents of European member states including the Netherlands...”

(Ara wkoll affidavit ta' George Debrincat in sostenn tat-tezi li l-attrici sofriet bhala rizultat ta' l-agir ta' De Lotto).

Ukoll l-impozizzjoni tal-*geolocation software* biex ma jigux offruti servizzi mill-attrici permezz ta' l-*internet*.

Illi dan iwassal ghar-responsabbilta` tal-konvenuta ghal possibbli danni li johorgu mis-*settlement agreement* tas-16 ta' Gunju, 2003 minhabba dak li jsemmi t-Trattat. Huwa veru li l-Qorti trid ukoll tqis ic-cirkostanzi tal-ftehim ta' tranzazzjoni li sar biex l-attrici tonora ligi Olandiza ghalkemm kuntrarja ghat-trattat. Fin-nota taghha a fol 558 il-konvenuta ssostni li ma gew kawzati ebda danni. Il-bazi tal-kontenzjoni tal-konvenuta hija l-attrici qatt ma segwiet u onorat il-ftehim. Izda dan irid jigi ezaminat in segwitu tad-decizjoni odjerna.

Izda l-pozizzjoni dwar il-*geolocation software* hija differenti. Infatti ghalkemm il-Qorti fliet il-process, ma jirrizultalhiex li dan fil-fatt qatt gie akkwistat, stallat u uzat. Jirrizulta li saret it-talba ghalih izda minn imkien ma johrog li dan is-*software* fil-fatt intuza. Jizdied ukoll li Nylander fl-affidavit tieghu jikkonferma li s-*software* qatt ma nxtara minghand QUOVA (ara 4(b)(ii)(b)). George Debrincat ikkonferma t-talba ghall-*geolocation software*. Isemmi wkoll li r-rikjesta qatt ma giet milqugha mill-attrici. Dan iwassal ghall-konkluzjoni li t-talba illegali ghall-istallazzjoni tal-*geolocation software* qatt ma giet implimentata u naturalment qatt ma setghet thalli danni.

F. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti, filwaqt li tichad l-eccezzjoni tal-konvenuta, tiddikjara li l-Qorti Maltija ghandha l-gurisdizzjoni dwar it-talbiet 7, 8 u 9.

Tiddikjara wkoll li tali responsabbilta` ghad-danni tissussisti izda mhux riferibbilment ghal xi danni allegati kawza ta' l-impozizzjoni tal-*geolocation software* izda relatati biss kawza tas-*settlement agreement* tas-16 ta' Gunju, 2003.

Kopja Informali ta' Sentenza

Tordna li jitressqu l-provi relatati biss ghat-8 u d-9 talba kawza tas-*settlement agreement* tas-16 ta' Gunju, 2003.

Spejjez riservati ghall-gudizzju finali.

Il-Qorti thalli l-kawza ghall-provi fuq dan l-aspett ghat-23 ta' Jannar, 2013 fl-10.30 a.m.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----